

J'écris ton nom

OPINIÓ

LA LLIBERTAT ÉS UN CONCEPTE DE DRETES, MENTRE LA IGUALTAT ÉS UN PRINCIPI D'ESQUERRES? HI HA QUI JUGA A AQUESTA DISTRIBUCIÓ IDEOLÒGICA, EN EL DEBAT TEÒRIC, PERÒ SOBRETOT EN EL PRÀCTIC. I A PARTIR D'AQUÍ, TRIA LA IGUALTAT PER SOBRE LA LLIBERTAT

Llegia fa unes setmanes en no sé quin article –em sembla que era un que parlava d'educació– una contraposició entre l'ideal progressista de la igualtat i el principi conservador de la llibertat. Vaja, l'autor venia a dir que la igualtat és d'esqueres i la llibertat de dretes. Potser sí. Suposo que hi hauria gent d'esqueres que difícilment es deixaria robar el concepte de llibertat i gent de dretes encantada que se li atorgués graciosament el monopoli del terme. El que era inquietant és que, en el context de l'article, escrit des d'aquella superioritat moral segons la qual tot allò que és d'esqueres és desitjable i tot allò que és de dretes ha de ser combatut i abandonat, se'ns proposava sacrificar la idea reaccionària de llibertat en l'altar superior de la igualtat. No és la primera vegada. Lenin ja ho deia, en un cert sentit. Però em va sobtar que algú gosés repetir-ho ara. I que no fos una raresa, sinó una cosa que està en l'aire dels temps.

El primer que vaig pensar –perdonin la frivolitat– és el disgust que tindria Paul Éluard, després d'haver proclamat en un poema clàssic que escrivia arreu el nom de la llibertat: sobre els quaderns escolars, la sorra i la neu, els pupitres i els arbres... No sabia Éluard que estava fent arreu una pintada reaccionària! Després vaig pensar que no devíem estar parlant exactament del mateix concepte de llibertat i d'igualtat. Perquè és cert que el concepte de llibertat pot ser difús i contradictori, que la paraula llibertat pot ser molt polisèmica, però el d'igualtat segur que ho és encara més! Personalment, quan tinc dubtes sobre la bondat o la maldat d'un terme, hi aplico el joc dels antònims. Si estàs en contra d'una cosa, deu ser que estàs més aviat a favor de la contrària. Això em funciona molt bé amb la paraula in-

dependència? Quin és el contrari d'independència? Dependència, esclar. I quin és que està a favor de la dependència? Doncs no se m'acut cap antònim positiu de llibertat. Tots són dolents: dictadura, opressió, presó, censura, prohibició... En canvi hi ha antònims d'igualtat que em semblen atractius. El contrari d'igualtat pot ser diferència, diversitat, pluralitat... Certament, també desigualtat. Però hi ha desigualtats que, tot i ser-me antipàtiques, em semblen inevitables: hi ha una desigualtat evident entre Messi i jo, a l'hora de jugar a futbol... Ja m'agradaria que no hi fos, però em penso que hi és i que no té remei.

Vull dir que la bondat de la llibertat em sembla òbvia, indiscutible. Llibertat informada, naturalment. Llibertat més informació plena seria la fórmula. En canvi, només em semblen desitjables

algunes aplicacions del terme igualtat. Em sembla inqüestionable, òbvia, la igualtat d'oportunitats. La igualtat en la posició de sortida, entre les persones. La igualtat davant la llei. La igualtat de drets. Tot això ho compro. Però buscar la igualtat com un lloc d'arribada, com un objectiu a assolir, em sembla molt discutible. En nom d'aquesta igualtat –indiferent llavors si és a l'alça o a la baixa– es pot acabar escapçant tot allò que destaca, que és millor, o simplement tot allò que és diferent. Els mèrits, l'esforç, les aptituds entre les persones, els seus interessos i les seves prioritats, les seves tradicions i els seus principis, són desiguals i generen desigualtats. I algú gosaria condemnar l'esforç, el mèrit, els principis, les prioritats, com a conceptes a abatre? Quan em diuen que la igualtat és un valor progressista que cal perseguir per damunt de tot, em pregunto quina igualtat, entre totes aquestes? Quan em diuen que la desigualtat entre les persones és un mal a combatre, em pregunto també quina desigualtat (i com distingir-la de la diferència)? I en qualsevol cas, no m'imagino en cap escenari que la llibertat sigui alguna cosa supèrflua, una nosa que calgui sacrificar en cap altar. Tampoc en el de la igualtat.

Permetin-me que torni a la frivolitat. De tota la vida, quan he anat a algun acte que acabava amb el crit de "Visca Catalunya!", s'ha sentit alguna veu (últimament moltes veus) que hi afegien: "Lliure!". Francament no m'acabo d'imaginar quan al final d'un discurs, quan algú crida "Visca Catalunya!", se senti un cor de veus que hi afegixin "Igual!". (Bé, si que m'ho puc imaginar, en alguns casos. Però no m'acaba d'agradar.)

Escriptor, guionista i crític d'art

VICENÇ
VILLATORO
villatorolamolla@hotmail.com